

Novecento e dintorni

Grilli in Catalogna

editat per Nancy De Benedetto i Enric Bou

A Giuseppe Grilli Una carta d'homenatge

Narcís Comadira

Caro Grilli,
¿ricordi quell'estate a Mallorca?
Furono vere vacanze, eravamo
giovani e belli, mettiamo, tutti,
els grans i sobretot les nenes, adolescents,
la teva Guglielmina i la Laura, la nostra
neboda, les dues una mica somnàmbules,
absents dins del sol que cremava
i dins de la boira de la seva edat
tan incerta. Che sarà, che sarà,
che sarà della sua vita, che sarà...
cantava jo en silenci, mentre les mirava
mig nues a la platja, les seves pells de pètal,
els pits incipients, les natges torbadores,
tot el cabdell d'infinite, meravelloses, falses,
promeses de futur...
¿Recordes Felanitx, sec i silenció,
amb totes les persianes tancades als migdies
i aquella olor de pa calent i de saïm
que sortia del forn del carrer del mercat?
¿Recordes el batec del mar a s'Arenal
i aquella sorra fina enganxada a la pell
i els tamarells polsosos?
¿Recordes la cuineta de la casa del Port
on preparaves 'menjar de gallina'
un vespre, i l'endemà, per venjar-te
de les crítiques de la Dolors i meves
i de l'Encarnación i de les nenes,
ens vas sorprendre amb un pastís
de melanzane inoblidable?
Giovani e belli eravamo, Giuseppe,
e la vita ci guardava ancora

con una confortevole pietà.
Quella pietà aveva un nome, illusione.

Jo et recordo anys abans als teus dominis
napolitans, en aquell pis penjat dels núvols.
La ciutat es movia als nostres peus;
des dels carrers de baix, tèrbols de vida,
pujava un aire dens i perillós.
Era pel maig, em sembla,
aquell diumenge, el Napoli
va guanyar l'scudetto per primera vegada
i tot es va tornar de color blau,
els troncs dels arbres, les voreres,
els balcons i fins i tot els gossos.
Recordo aquella pasta que ens vas fer,
amb tomata i olives i pebrots vermells.
I aquell dinar meravellós
en una tasca on mai, jo sol, no hauria entrat,
pro tu sabies on anaves. Vam menjar
uns spaghetti amb pèsols i popets, alla luciana,
i un bacallà amb casaca, extraordinaris.
Nàpols te'l dec i és un deute infinit.
La llum del golf i les ombres de Capri,
Capodimonte i tots els seus tresors,
els frescos, les estàtues del vell Archeologico,
el *Fidelio* al San Carlo
i, sobretot, la vida, que Nàpols, tan convulsa,
bruta i desordenada, significa.
I el Vesubi, el formidabil monte,
amb el seu fumerol i la ginesta,
l'odorata ginestra leopardiana,
símbol de la tossuderia.
I exemple per florir encara aquests anys
que ens queden
qui su l'arida schiena...

També et recordo a Cassino, aquells dies
de l'exposició que em vas muntar a
la Galleria Guglielmina Grilli,
la tua mamma, una vera signora,
un pochino (o molto) salottiera,
come diceva Encarnación. Un dia
vam dinar a casa seva. Guglielmina,
la nena, ens va servir el tiramisú;

l'àvia se la mirava, còmplice, embadalida
i et mirava, una mica circumspecte,
a tu, il figlio maschio. Recordo
que et va demanar oli,
que li portessis oli de la masseria
que havies heretat del teu pare
i quan tu li vas dir que hi anés a buscar-ne,
ella et va contestar que *ja* no era casa seva.
T'hi recordo, a Cervaro, uns anys més tard,
quan nosaltres tornàvem de Sicília.
A Cervaro hi feies el padrone:
a la botiga on vam comprar la pasta
(ravioloni ripieni di ricotta
e di zucca), també a la policia
on vam fer la denúncia
d'aquell atracament del dia abans,
quan sortíem de Nàpols amb el cotxe
i ens van trencar un vidre del darrera, al taller
on ens el van canviar: senza dubbio, domani,
professore...

Trenta anys de ma vida passaren de pressa,
va escriure l'Alcover. I també per nosaltres
trent'anni, Giuseppe, passarono presto.
I aquell PCI i aquell PSUC
de quan tu i jo érem joves
ja vés a saber on són...
Tu i jo, pobres burgesos, els hem sobreviscut.
Ara bufen uns altres vents:
una nova manera d'entendre la política,
però, per més revoltes d'indignats que hi hagi,
perdurarà per sempre
el feixisme del diner.
Els dictadors, els bancs, el capital,
sempre al damunt
d' allò que abans se'n deia classe obrera
i ara és la nova classe d'explotats,
fascinats
pel glamur del poder i la vida de ric...
La revolució ja està feta, Giuseppe,
l'ha feta el capital camaleònic...

Però no vull posar-me a parlar de política
en aquesta corona d'homenatge

que et teixim els amics.

M'estimo més fer memòria un cop més i veure't
passejant vora el mar de València
un migdia assolellat d'octubre,
mentre ens expliques que la masseria
te la vols vendre.

Quin disbarat, jo et dic, aquelles oliveres,
i dius que has de fer canvis, que te n'esperen molts,
sentimentals, imminents.

M'estimo més recordar-te
sopant a casa nostra, a Barcelona,
o a Sant Feliu, amb l'Anna Maria i en Paolo.
O altra vegada a Nàpols, a l'Orientale,
en aquella lectura dels meus versos.
O bé a París, al barri colorato,
on t'havies comprat el pied-à-terre
per quan la Guglielmina hi anés a estudiar...

Grilli, les jeux son faits,
la vita é scorsa e restano soltanto
scintille di ricordi evanescenti.
Ma il fuoco, il vero fuoco dell'amicizia arde
ancora,
forse nascosto, ma possente.

I ara que ens hem fet grans, jo més que tu,
i han quedat lluny aquells dies feliços
de gioventú e bellezza, aquell foc de l'amistat
ens il·lumina suaument i ens reconforta
amb la seva inequívoca tendresa.
I així, distàncies, diferències i silencis,
s'esborren.
I com que ens estimem, ens ho perdonem tot.

Ci rivediamo un giorno qualsiasi,
a Cervaro, forse a Roma, a Barcellona o Sant Feliu...
Soparem i potser ens barallarem.
Serà un vespre d'estiu, la lluna,
alta, distant, com qui no vol la cosa,
vetllarà
sobre les restes del banquet (és un dir)
que ha estat la nostra vida
i tots serem feliços al nostre Paradís.

Sai que ti voglio bene. Narcís